

**Vážená a milá paní profesorko, vážený pane předsedo,
vážené a milé kolegyně, kolegové, vážení hosté,**

dostává se mi zcela nezasloužené cti, abych přednesl laudatio u příležitosti předání **čestné oborové medaile Gregora Johanna Mendela za zásluhy v biologických vědách** paní profesorce Heleně Illnerové, DrSc. Udělení této medaile navrhla Vědecká rada AV ČR (po konzultaci s Fyziologickým ústavem AV ČR) k významnému životnímu jubileu paní profesorky Illnerové, které nastalo v prosinci loňského roku.

Laureátka této medaile, paní profesorka Illnerová, patří mimo veškerou pochybnost patří k nejznámějším českým vědeckým pracovnícím a pracovníkům vůbec. Je proto velmi pravděpodobné, že se z mých následujících slov dozvíte poze to, co je vám všem už dobře známo.

Dovolte mi nyní několik slov o vlastní vědecké dráze paní profesorky.

Paní profesorka Illnerová vystudovala v r. 1961 chemii, specializace biochemie, na Přírodovědecké fakultě UK. V témže roce nastoupila interní vědeckou aspiranturu ve Fyziologickém ústavu Akademie věd, kde pracuje jako vědecký pracovník dodnes. Kandidátskou disertační práci obhájila v roce 1966, v r. v roce 1967 získala titul RNDr., v r. 1990 obhájila doktorskou práci (DrSc.) na téma Řízení cirkadiánních rytmů v epifýze potkana v roce 1990.

V letech 1990–2008 přednášela na Přírodovědecké fakultě UK, kde se v roce 1995 na katedře vývojové biologie a srovnávací fyziologie habilitovala a v r. 2005 byla jmenována profesorkou v oboru živočišná fyziologie.

Hlavním oborem odborného působení prof. Illnerové je časový program savců včetně člověka, řízení a molekulární mechanismy denních i sezónních rytmů a jejich synchronizace s denním cyklem. Své klíčové nejcitovanější práce v této oblasti publikovala koncem 70. a v průběhu 80. let minulého století, tedy v době, kdy ještě světovou vědeckou komunitu nezachvátila publikační, citační, impakt-faktorová a h-indexová mánie a publikace se psaly proto, aby přinesly důležitý poznatek. Byla to ale také doba, kdy samotné zaslání publikace do zahraničního časopisu představovalo značně netriviální problém. Paní prof. Illnerová publikovala v tomto oboru přes 140 prací, které byly jinými autory citovány téměř 3000x, a dosud každoročně přibývají desítky citací dalších. Prof. Illnerová se svými spolupracovníky jako první prokázala, že centrální biologické hodiny uložené v suprachiasmatických jádrech hypothalamu se synchronizují jednak denní fotoperiodou, ale také nesvětelným (biochemickým) podnětem, např. podáním melatoninu. Stala se postupně zakladatelkou české chronobiologické školy a světově uznávanou autoritou v oboru chronobiologie.

Po roce 1989 byla opakovaně zvána na prestižní mezinárodní konference v Evropě, USA Japonsku i Austrálii jako řečník s vyžádanými přednáškami (Gordon Research Conference on Chronobiology, konference National Institute of Health v USA apod.). Postupně se stala členkou řady významných mezinárodních vědeckých a odborných společností, výborů a edičních rad významných časopisů.

Paní prof. Illnerová rovněž velmi intenzivně spolupracovala s vysokými školami, zejména s UK v Praze, a to nejen s mateřskou Přírodovědeckou fakultou, ale i s pražskými lékařskými fakultami UK. Byla či je členkou vědeckých rad řady pražských fakult UK, MU v Brně i Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Prof. Illnerová se ihned po roce 1989 intenzivně zapojila i do organizace a řízení vědy. Byla členkou Komory volených zástupců, členkou AR, místopředsedkyní AV ČR pro II: OV a v letech 2001–2005 předsedkyní AV ČR. Během svého působení v této funkci zavedla velmi významný program podpory mladých vědeckých pracovníků AV – prémii Oty Wichterleho. Je členkou Učené společnosti ČR, jíž v letech 2008–2010 předsedala. V současné době je členkou Vědecké rady. Její vysoký morální kredit ji přivedl i do náročné funkce předsedkyně komise pro etiku vědecké práce AV. V letech 2001–2007 byla členkou European Research Advisory Board, v letech 2001–2004 i členkou Grand Jury for Descart Prize, což je nejvyšší evropské ocenění vědecké práce. Je rovněž dlouholetou předsedkyní poroty soutěže L'Oréal pro mladé ženy ve vědě.

Za své zásluhy ve vlastní vědecké práci i při její organizaci získala i velké množství domácích i mezinárodních ocenění, z nichž uvádím jen některé: státní vyznamenání – Medaili za zásluhy II. stupně, čestnou medaili AV ČR „**De scientia et humanitate optime meritis**“, medaili Učené společnosti ČR, Zlatou medaili UK, v r. 1992 získala Award for Seniors in Neurosciences of the Fogarthy International Center at National Institute of Health v USA, Francie ji v r. 2003 jmenovala Důstojníkem Řádu akademických palem...

Jsem však přesvědčen, že čestná Mendelova medaile jako přímé ocenění **vlastní vědecké činnosti laureátky a jejího přínosu pro obor živočišné fyziologie ve světovém měřítku** nezůstane ve stínu těchto předchozích významných poct. Dovolte, abych na závěr citoval z doporučení paní profesorky Říhové, které připravila pro hlasování Vědecké rady o návrhu této medaile, poněvadž lepší slova lze jen stěží najít:

„Profesorka Illnerová je nejen světově uznávanou vědkyní, ale také úžasnou popularizátorkou vědy a v neposlední řadě je skvělým člověkem s krásným vztahem zejména k mladým lidem, u mnohých, z nichž vyvolala hluboký zájem o vědeckou práci. Málokdo si zaslouží čestnou oborovou medaili Gregora Johanna Mendela více než právě profesorka Illnerová.“